

Irodalmunk egyik legnagyobb alakja

Sütő András író

Fotó: Enyedi Zoltán

újabb drámáinak egyik jelentős darabját, a Szuzai mennyegzőt, majd pedig eddigi legnagyobb sikert aratottjátékát, az Advent a Hargitán címűt, amely annak

idején (1985 decemberében) ideges politikai reagálásokat is kiváltott, ennek következménye volt, hogy Nemzeti Színházbeli bemutatóját 1986

januárjára halasztották, a szerzőt a bemutatóra a román hatóságok nem engedték át.

Hamarosan megpecsételték azonban a Tiszatáj sorsát: a lapot betiltották, szerkesztőit leváltották. A magyar írói társadalom ekkor bojkottálta a kényszerűen tovább szerkesztett folyóiratot. E bojkott erdélyi vezéralakja Sütő András volt, aki közös politikai nyomásra sem volt hajlandó megőrizni az írósztrájkot. Lelkesen csatlakozott azonban a Tiszatáj írógárdájához ismét, amikor a folyóirat régi szerkesztőit 1989-ben rehabilitálták, s a második fél évtől már ők szerkeszthették a lapot. Sütő András ekkor főmunkatársul szegődött a laphoz, s írásaival, egészen súlyos marosvásárhelyi balesetig, jelen volt. Amikor a Csongrád Megyei Önkormányzat (akkor még tanács) létrehozta a Tiszatáj Alapítványt, Sütő András örömmel vállalta

ebben a kuratórium tiszteletbeli elnöke címet. De nem csupán a címet. Amint egészségi állapota engedte, segített abban, hogy támogatókat keresen az alapítvány vagyonának gyarapításához.

Többszöri szemműtéte után Sütő András – ha nem a régi intenzitással is – megint dolgozik. Befejezte régen dédelgetett tervét, megírta Az ugató madár c. drámáját, amelyet első közlésre ugyancsak a Tiszatájnak adott. Kőszínházi premierje pedig a Budapesti Nemzeti Színházban lesz az induló évadban.

Sütő András mára az egyetemes magyar irodalom egyik legnagyobb alakja lett. Elbeszélései, esszéi, drámái a magyar irodalom megkerülhetetlen csúcspontjait jelentik. Számos esszéje és elbeszélése mellett itt nálunk, a Tiszatájban jelent meg három legutóbbi, s talán legjelentősebb drámája.

A mezőszéki Pusztakamaráson született 1927. június 17-én, ahogyan később élete egyik fő művében, az *Anyám könnyű álmot ígér* c. regényében maga fogalmazott: *nem anyanyelvünk őserdejében tanulta a nyelvet, hanem annak dirib-darabjai közé született.* Talán éppen emiatt lett mára a magyar nyelv egyik legnagyobb művésze.

A nagyenyedi Bethlen kollégiumban kezdte tanulmányait, majd Kolozsvárra került a Móricz Zsigmond Népi Kollégiumba, miközben már igen fiatalon riporterkedett *Balogh Edgár* lapjánál, a Világosságánál. Később a Falvak Dolgozó Népe c. lap szerkesztője lett. A napi újságírás zubbonya már ekkor szűknek bizonyult, Sütő egyre-másra jelentette meg figyelmet keltő elbeszéléseit, 1949-ben pedig első kötete (*Hajnali győzelem*) is megjelent. Ezt követően szinte évente jut az olvasóhoz újabb és újabb novelláinak gyűjteménye (*Emberek indulnak, Egy pakli dohány, Októberi cseresznye stb.*), de már az ötvenes években megpróbálkozik a színműírással is. Életműve mégis a

hatvanas évek közepétől válik jelentősebbé. Sikert arat *Pompás Gedeon* c. darabja, majd pedig (1970-ben) napvilágot átaddigi legjelentősebb könyve, a már említett *Anyám könnyű álmot ígér*. Ennek romániai, de magyarországi fogadtatása is egyértelműen pozitív. A kritika egybehangzóan regisztrálja, hogy Sütő András immár nem csupán ígéretes elbeszélő, hanem a magyar nyelvterület egyik jelentős prózaírója. Miközben más naplójegyzetei, esszéi (*Rigó és apostol, Istenek és falovacskák*) keltenek újabb figyelmet, 1974–75-ben megírja két jelentős drámáját (*Csillag a máglyán, Egy lócsiszar virágvasárnapja*), amelyek végre magyarországi színpadokon is megjelennek.

Ekkoriban kezdődik Sütő András kapcsolata Csongrád megyével és Szegeddel. Elsősorban a Tiszatájban megjelenő esszéi jelzik ezt, majd pedig *Vidám sirató egy bolongó porszemért* c. színművének sikeres szegedi bemutatója (1979). Kapcsolata a Tiszatáj szerkesztőségével a nyolcvanas évek elején még szorosabbá válik. Itt közli

Az ősi kultúrkinccs ápolói

Csongrád Megyei Népművészeti Egyesület

Az Egyesület 1982-ben alakult meg, de önálló jogi személyiséggé 1989-ben vált, taglétszámuk jelenleg mintegy 400 fő.

Már kezdetben maga köré gyűjtötte a megyében élő népművészeket, népi iparművészeket, a népi kismesterségek művelőit – otthont és kedvező feltételeket teremtve számukra alkotó munkájukhoz, továbbképzésükhöz, a létrehozott népművészeti tárgyak bemutatásához, propagálásához. Kezdetől fogva mintegy húsz népművészeti tárgyalótól származókat fogtak össze: a fadaraboktól a gyékényfonásig, a himnuszoktól a bőrművészig szinte valamennyi kismesterség megjelent náluk. Az Egyesület feladatául vállalta azt a széleskörű és mind erőteljesebben jelentkező igényt, hogy a felnövekvő újabb generációkkal is megismertesse nemzeti hagyományaink egyik legértékesebb részét.

A Szegedi Háziipari Szövetkezet tápéi épületébe beköltözve, azt saját erőből teljesen átalakították, rendbehozták. Műhelyeket alakítottak ki, bemutatótermet, szakköri foglalkozásokra alkalmas helyiségeket, s ezeket felszerelték a tárgyalóhoz szükséges eszközökkel, berendezésekkel (szövő-

székek, kerámiaégető kemence stb.). Ezen túlmenően – szerezni – szállás- és étkezési lehetőségeket is teremtettek ahhoz, hogy itt már bentlakásos tanfolyamokat, táborokat is rendezhessenek. A szakági foglalkozásokon kívül rendszeresen tartanak játszótábori foglalkozásokat és pedagógusok részére gyermek-kézműves klubvezető tanfolyamokat.

Jelenleg az alkotóházban 12–15 szakágban folyamatosan szerveznek szakköröket és tanfolyamokat az érdeklődők számára. Évente több alkalommal rendeznek komplex táborot, ahol az utóbbi időben erdélyi diákcsoportokat is fogadtak. Ugyancsak évente több „mesterségbemutatót” tartanak, ahol mintegy 100 népművész alkotását állítják ki; ezek egyike országos rendezvényhez, a budapesti „Mesterségek ünnepéhez” kapcsolódik. Az elmúlt évben Nemzetközi Népművészeti Fesztivált rendeztek, amelyen mintegy 400 népművész alkotását mutatták be.

Komoly előrelépésnek tekinthető, hogy az elmúlt évben beindították a *komplex kézműves tanfolyamot* 41 hallgatóval (főként óvónők, tanítók, tanárok és egészségügyi dolgozók). A kétéves tanulmányi idő után – a komoly elméleti és gyakor-

lati vizsgát letéve – a hallgatók állami bizonyítványt kapnak. Terveik között szerepel egy főiskolai szintű pedagógus továbbképzés indítása népművészeti-kézműves tagozaton. A három és fél éves képzési idő befejeztével a hallgatók szakoktatói képesítést nyerhetnek.

Nemzetközi kapcsolatok is jelentősen bővültek, a világ minden tájáról érkeznek látogatók hozzájuk. Népművészeti termékeiket rendszeresen viszik külföldi kiállításokra, bemutatókra. Legutóbb az UNESCO megbízásából tekintették meg a házuakat azzal az elképzeléssel, hogy – mint például műhelyt – az Európai Folklor Centrum egyik bázishelyének nyilvánítanak.

Összességében: az Egyesület kiemelkedő szerepet vállal az ősi kultúrkinccsünk ápolásában, megőrzésében. Tevékenységük egyedülálló jelentőségű nemcsak megyénkben, de a tágabb régióban, sőt nemzetközi tekintetben is. Ma már korántsem a szokványos egyesületi feladatokat látják el, hanem az oktatáshoz, felnőttképzéshez, egészségügyhez és idegenforgalomhoz kapcsolódva, szinte komplex köznevelési intézményként működik.

Az alapító szellemében

Budai Sándor Citerazenekar

A Sándorfalvi Citerazenekar 1957 első napján alakult meg, 14 zenekedvelő falubelivel. Lelkes szervezője, s hosszú ideig vezetője, Budai Sándor nemcsak a citerajátéknak, hanem a hangszer készítésének, a műsorok összeállításának is mestere volt. A zenekart az ősi hangszer és a régi népdalok tovább éltesére, megszerettetésére, a hagyományok ápolására hozták létre, idősebb parasztemberek és iparosok. Hozzájuk később fiatalok is csatlakoztak, legjobbjaik léptek mára az alapítók örökébe. Repertoárjukban dalszövegek, népdalfeldolgozások, többszólamú művek szerepelnek. Elsősorban az Alföld és szűkebb páttriájuk dalainak, hangszerezen zenéjének megőrzésén fáradoznak. Emléket állítva a helyi legendáknak is, egyik híressé vált összeállításuk Rózsa Sándorról szól.

Az együttes tagjai – Rodler László zenekarvezető és társai, Csatlós Ferenc, Erdélyi József, Farkas Tibor, Gulyás Ferenc, Hegedűs István, Muhari László, Szabados Tamás, Szél István, Terhes József – virtuóz

citerajátékosok, kitűnően énekelnek, s hegedűt, bőrdudát, furulyát, tárogatót, nagybőgőt, töröksípöt is használnak. Játékukat megörökítették lemezfelvételeken, néprajzi- és játékfilmekben.

Legnagyobb sikerét a zenekar 1974-ben aratta, amikor elnyerték a Nemzetközi Arany Páva Folklor Fesztivál nemzeti első díját, s a közönségdíját. 1985-ben a Népművelési Intézet Nívódíját kapták meg, 1988-ban pedig győztesei lettek a *Ki mit tud?*-nak. A Megyei Kiváló Együttes címet 1978-ban, 1980-ban és 1983-ban is megkapták.

1986 óta az együttest alapító Budai Sándor nevét viselik és méltón képviselik szellemiségét, őrzik hírnevét. Rendszeresen részt vettek a Dunamenti népek Folklor Fesztiválján. Vendég szerepeltek valamennyi környező országban, s meghívásokat kaptak Franciaországba, Ciprusra, Törökországba, Angliába. A makói táncegyüttessel tavaly Görögországban vettek részt népművészeti fesztiválon, a Mac Line iroda és a Florin Rt. támogatásával.

Tavaly vendégül látták az Aletshausen-i bajor fúvószenekart, a napokban pedig náluk vendég szerepeltek. Hosszabb távú kapcsolatot szeretnének velük, s másokkal is kialakítani, ennek érdekében a zenekar támogatására éppen most szerveznek egy alapítványt. Mert szeretnék minél többször vinni határainkon túlra az igazi magyar népzene – ami iránt itthon sajnos csökken az érdeklődés. A közönségigény a szórakoztató zene felé fordult, s emiatt az együttes repertoárját mostanában módosítani kényszerülnek. Hagyományait ennek ellenére nem adják fel, minden pénteken este előpengetik citeráikon a művelődési házban a magyar népzene legszebb hangjait. A próbákon azonban sajnos egyenlőre nincsenek olyan gyerekek, akik a tanulás szándékával figyelnek őket – nincs utánpótlás. Szerencsére a mostani zenekar átlagéletkora mindössze harminc év, s még sokáig akarnak együtt játszani...

Szabó Magdolna

Fotó: Hárs László

A Ki mit tud? lemezborítóján